

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตและการทำงาน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น และความต้องการด้านสวัสดิการที่จำเป็น ของคนงานหญิงชาวพม่า โดยเลือกศึกษาเฉพาะคนงานหญิงที่ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมห้องเย็น ในพื้นที่ชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยแบ่งลักษณะของคนงานออกเป็น 3 กลุ่ม รวมจำนวนกรณีที่ศึกษาทั้งหมด 10 ราย ประกอบด้วย คนงานโสด 3 ราย คนงานมีสามีแต่ไม่มีลูก 4 ราย และคนงานที่มีสามีและมีลูก 3 ราย เพื่อให้รู้ปัญหาความแตกต่างในการทำงานและการดำเนินชีวิตของคนทั้ง 3 กลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า คนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมห้องเย็น ส่วนใหญ่เป็นคนพม่าเชื้อชาติมอญ ครอบครัวเดิมมีอาชีพทำนาและปลูกพืชผักต่างๆเป็นหลัก เพื่อเอาไว้กินเองเหลือก็เอาไปขาย แต่ได้เงินไม่มากพอกับรายจ่าย และไม่สามารถหางานในพม่าทำได้ ประกอบกับเห็นคนที่มาทำงานในประเทศไทยส่งเงินกลับบ้าน จึงอยากมาทำบ้าง บางคนหลบหนีเข้ามาอยู่ในไทยนานกว่า 25 ปี หรือเกิดและอยู่ในเมืองไทย โดยไม่สามารถมีใบแจ้งเกิดในไทย ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ

การเดินทางเข้ามาทำงานในไทย ต้องเสียเงินเป็นค่านายหน้างานพร้อมค่าเดินทางประมาณราคาทองคำหนัก สอง บาท โดยคนงานจะผ่อนเงินชดใช้ให้นายหน้าเป็นรายเดือน ภายในระยะเวลา 1 ปี หลังจากได้ทำงาน แล้วนายหน้าพาคนงานเดินทางด้วยเรือยนต์จากเมืองมุดงตรงมาขึ้นที่จังหวัดระนอง หรือโดยวิธีการซ่อนพรางมาในรถบรรทุก ซึ่งมีสินค้าปิดทับ ทางสามองค์ อำเภอสังขะ จังหวัดกาญจนบุรี จนถึงอำเภอเมืองมหาชัย

โรงงานแกะกุ้งที่มหาชัยมีคนงานประมาณ 300 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงชาวมอญแทบทั้งสิ้น มีชาวกะเหรี่ยงบ้างแต่ไม่มาก มีหัวหน้างานเป็นคนไทยคอยควบคุมดูแลสั่งงานผ่านคนงานชาวพม่าที่สามารถฟังภาษาไทยได้บอกต่อกับคนงานอื่นๆอีกทอดหนึ่ง

การทำงานแกะเปลือกกุ้งเป็นงานเหมา คิดค่าจ้างเหมาตามน้ำหนักกุ้งที่แกะได้เป็นกิโลกรัมละ 5 บาท โดยการจดในสมุดจดบันทึก คนงานต้องตื่นนอนตั้งแต่ตี 1 เพื่อทำภารกิจส่วนตัวและเตรียมอาหารสำหรับตอนสายและกลางวัน เริ่มงานในเวลาตี ๓ ในแต่ละสัปดาห์จะทำงาน ๕ วัน หยุดในวันเสาร์และอาทิตย์ ในการทำงานนายจ้างไม่ได้จัดเวลาหยุดพักกินข้าว ส่วนเวลาเลิกงานจะขึ้นอยู่กับจำนวนกุ้งที่เข้ามาในแต่ละวัน ถ้าแกะกุ้งไม่หมดคนงานจะเลิกงานไม่ได้ เพราะนายจ้างจะปิดประตูไม่ยอมให้คนงานออกไปจากโรงงาน ทุกคนจะต้องทนกินข้าว ทั้งนี้เพราะภายในโรงงานจะมีน้ำสะอาดเพียง ๔ ลิตร ให้คนงานใช้สำหรับกินและล้างมือในหนึ่งวัน คนงานต้องพยายามใช้โดยค่อยๆเทน้ำใช้ทีละฝ่ามือเท่านั้น ไม่เช่นนั้นจะไม่พอใช้ตลอดวัน

การคิดค่าจ้าง คิดจากกุ้งที่แกะเปลือกออกจนเหลือแต่เนื้อกุ้ง เอาใส่ตะกร้าพลาสติกจนเต็มจึงยกไปชั่งน้ำหนักที่จุดชั่ง คนงานต้องนำสมุดให้หัวหน้าเป็นคนลงบันทึกให้ มีการเซ็นชื่อกำกับไว้ที่สมุดแล้วส่งสมุดคืน หัวหน้างานก็จะมีสมุดอีกเล่มเป็นบัญชีของนายจ้าง เพื่อใช้คิดเงินตอนจ่ายเงินค่าจ้างให้คนงานในแต่ละสัปดาห์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการคิดค่าจ้างคือ (1) เวลาชั่งน้ำหนักกุ้งหัวหน้างานเป็นคนมองเห็นหน้าปิดกั้นโล่ฝ่าย

เดียว แต่ตอนรับเงิน นำหนักักรวมของคนงานที่จัดไว้กับน้ำหนักรวมของหัวหน้าไม่ตรงกัน ซึ่งหัวหน้าอ้างว่าไม่รู้ว่าเป็นน้ำหนักักรวมของใคร (2) นายจ้างมักเลื่อนการจ่ายเงินค่าจ้างออกไป ๑-๓ วัน กล่าวคือ นายจ้างจะไม่จ่ายค่าจ้างให้ทุกคนในคราวเดียวกัน แต่จะเริ่มนับว่าคนงานเริ่มเข้ามาทำงานวันอะไร จนทำงานได้ ๘ วัน นายจ้างจะจ่ายค่าจ้างให้ ๕ วันแรกก่อน ที่เหลืออีก ๓ วันจะเก็บเอาไปทยอยจ่ายครั้งต่อไป เมื่อทำงานต่อไปอีก ๕ วัน นายจ้างจะเอาค่าจ้างเดิมที่ค้างไว้ ๓ วันนำมารวมกับวันทำงานใหม่อีก ๒ วัน เหลือค้างไว้ ๓ วันเอาไปรวมกับอีก ๒ วันในสัปดาห์ถัดไปเรื่อยๆ (3) ถ้าใครมาทำงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดสัก ๕-๑๐ นาที จะถูกตัดค่าแรงประมาณครึ่งหนึ่งของวันนั้น หรือถ้าไม่สบายจนมาทำงานไม่ได้ จำเป็นต้องหยุดงาน ๑ วัน จะถูกหักเงินค่าจ้างวันละประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ บาท แต่เวลามีนานมาก ต้องเลิกงานดึก ก็ไม่มีการจ่ายค่าล่วงเวลา ไม่มีค่าชยัน ไม่มีสวัสดิการอะไรให้ทั้งสิ้น

คนงานพม่าจะเช่าที่พักอยู่รวมกัน ทั้งกลุ่มที่แต่งงานแล้วและคนโสด เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ในชุมชนมีการช่วยเหลือกัน แต่ระยะหลัง เมื่องานแกะกั๋งลดน้อยลงก็เริ่มเกิดปัญหาทะเลาะเพื่อแย่งกั๋ง คนงานต้องอดทนกันอย่างมาก เพราะงานมีน้อยรายได้ก็ไม่พอสำหรับการกินอยู่ในแต่ละวัน อีกทั้งยังต้องอดทนและไม่ค่อยมีปากเสียงกับหัวหน้างาน เพราะกลัวถูกให้ออกจากงาน การเปลี่ยนงานก็ทำไม่ได้เพราะบัตรอนุญาตกำหนดชื่อนายจ้างไว้ จะกลับไปที่พักพม่าก็ไม่ม้งานทำและเสียเงินในการเดินทางมาก